

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยมีความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 กับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานการวิจัยว่า รูปแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยที่ระยะที่ 1 พัฒนารูปแบบเชิงสมมติฐาน จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และระยะที่ 2 เป็นการตรวจสอบแบบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบเชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ระยะที่ 1 ดำเนินการโดยวิเคราะห์ ศึกษา ค้นคว้าจากเอกสาร บทความ รวมทั้งงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน แล้วนำข้อมูลมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน จากนั้นพัฒนารูปแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

ระยะที่ 2 เป็นการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบเชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 24 แห่ง ในปีการศึกษา 2560 ซึ่งมีบุคลากรทั้งหมด 1,064 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียน 66 คน และครูผู้สอน 997 คน ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยใช้การกำหนด

กลุ่มตัวอย่างตามกฎของ Anderson & Gerbing (1984 อ้างถึงใน โสภิน ม่วงทอง, 2553) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างต้องมีไม่น้อยกว่า 20 คน ต่อ 1 ตัวแปร ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรทั้งหมด 20 ตัวแปร ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างต้องมีไม่น้อยกว่า 400 คน ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำและเพื่อให้การวิเคราะห์หองค์ประกอบมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน ผู้บริหารโรงเรียนใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงโดยใช้โรงเรียนละ 2 คน ได้จำนวน 48 คน และครูผู้สอนใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลากในสัดส่วนร้อยละ 45 ตามบัญชีครูในโรงเรียนได้จำนวน 452 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 6 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 สอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตอนที่ 3 สอบถามบรรยากาศโรงเรียน ตอนที่ 4 สอบถามกระบวนการจัดการเรียนรู้ ตอนที่ 5 สอบถามวัฒนธรรมองค์กร ตอนที่ 6 สอบถามประสิทธิผลของโรงเรียน แบบสอบถามตอนที่ 2 ถึง ตอนที่ 6 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามมีค่าความเที่ยงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.34 ถึง 0.78 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และใช้โปรแกรม LISREL 8.52 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบเชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. รูปแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ประกอบด้วยตัวแปรแฝงภายนอก และตัวแปรแฝงภายใน ดังนี้

1.1 ตัวแปรแฝงภายนอก ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่ การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน การนิยามและสื่อสารเป้าหมายร่วม และการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ 2) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมขององค์กร สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัว ได้แก่ ความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน ความไว้วางใจ ความมีคุณภาพ การยอมรับ และความเชื่ออาสาร

1.2 ตัวแปรแฝงภายใน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านบรรยากาศ สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว คือ บรรยากาศที่เน้นวิชาการ บรรยากาศการให้อำนาจ และบรรยากาศด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) ปัจจัยด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร ได้แก่ การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน การฝึกทักษะกระบวนการคิด และการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย 3) ประสิทธิภาพของโรงเรียน สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว คือ ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความพึงพอใจในงานของบุคลากร ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงทั้ง 5 รูปแบบ ทั้งองค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน 4 รูปแบบ และประสิทธิภาพของโรงเรียน 1 รูปแบบ พบว่า รูปแบบเชิงทฤษฎีทุกรูปแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่า รูปแบบมีความตรงเชิงโครงสร้าง

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า รูปแบบมีค่าไค - สแควร์ เท่ากับ 76.31 และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value = 0.948, df = 98) ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า พารามิเตอร์ (RMSEA) = 0.00 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ = 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) = 0.97 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้การวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรปรากฏผล ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ (LEAD) มีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน (ENVIRO) มีค่าอิทธิพล เท่ากับ 0.61 มีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ (LEARN) มีค่าอิทธิพล เท่ากับ 0.32 นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมีค่าอิทธิพล -0.48 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้จะพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน (X1) รองลงมา คือ การนิยามและสื่อสารเป้าหมายร่วม (X2)

และการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ(X3) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.59, 0.58 และ 0.45 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.54 ถึง 0.82

2.2 ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร (CULTURE) มีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน (ENVIRO) มีค่าอิทธิพล เท่ากับ 0.38 มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน (EFFECT) มีค่าอิทธิพล เท่ากับ 0.92 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้จะพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ความเชื่ออาทร (X8) รองลงมา คือ ความไว้วางใจ (X5) และการยอมรับ (X7) ความมีคุณภาพ (X6) และความมุ่งมั่นประสงค์ของโรงเรียน (X4) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.61, 0.60, 0.55 และ 0.44 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.59 ถึง 0.80

2.3 ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน (ENVIRO) มีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ (LEARN) มีค่าอิทธิพล เท่ากับ 0.57 มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน (EFFECT) มีค่าอิทธิพล เท่ากับ -0.18 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้จะพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ บรรยากาศการใช้อำนาจ (Y2) รองลงมา คือ บรรยากาศด้านมนุษยสัมพันธ์ (Y3) บรรยากาศที่เน้นวิชาการ (Y1) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.53, 0.47 และ 0.43 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.63 ถึง 0.72

2.4 ปัจจัยด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ (LEARN) มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน (EFFECT) มีค่าอิทธิพล เท่ากับ 0.71 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้จะพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ การฝึกทักษะกระบวนการคิด (Y7) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน (Y6) การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Y5) การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Y4) และ การจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย (Y8) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.50, 0.49, 0.47, 0.41 และ 0.38 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.43 ถึง 0.74

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R^2) สำหรับสมการโครงสร้างรูปแบบพบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียนและปัจจัยด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ สามารถร่วมกันอธิบาย

ประสิทธิผลของโรงเรียนได้ร้อยละ 92 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กรและปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียนสามารถร่วมกันอธิบายกับปัจจัยด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้ร้อยละ 76 และ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการและปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร สามารถร่วมกันอธิบายปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียนได้ร้อยละ 58

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ครั้งนี้ ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งมี 2 ข้อ ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ที่เป็นตัวแปรสาเหตุ มีจำนวนทั้งหมด 4 ตัวแปร ประกอบด้วยตัวแปรแฝงภายนอก ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 2) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ตัวแปรแฝงภายใน 2 ตัวแปร ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน และ 2) ปัจจัยด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 16 ตัวแปร ที่สามารถวัดตัวแปรสาเหตุได้ทั้ง 4 ตัวแปร ดังนี้ 1) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน 2) การนิยามและสื่อสารเป้าหมายร่วม 3) การส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ 4) ความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน 5) ความไว้วางใจ 6) ความมีคุณภาพ 7) การยอมรับ 8) ความเอื้ออาทร 9) บรรยากาศที่เน้นวิชาการ 10) บรรยากาศด้านการให้อำนาจ 11) บรรยากาศด้านมนุษยสัมพันธ์ 12) การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 13) การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 14) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน 15) การฝึกทักษะกระบวนการคิด 16) จัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องนำไปบริหารจัดการโรงเรียนเพื่อนำไปสู่การมีประสิทธิผล ปัจจัยต่างๆเหล่านี้เป็นตัวขับเคลื่อนให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านอื่นๆ ให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพโดยผู้บริหารกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน และความก้าวหน้าของผู้เรียนที่เกิดจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการจัดบรรยากาศให้ผู้เรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ มีกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิด และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนผู้บริหารจะต้องส่งเสริมและสร้างกำลังใจให้แก่ครู โดยสร้างบรรยากาศให้เกิดความไว้วางใจ มีความเอื้ออาทรต่อกันระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ โดยยึดการบริหารแบบกระจายอำนาจ ประกาศให้ทราบถึงโครงสร้างการบริหารงานของ

ผู้บริหาร สร้างความเชื่อมั่น สร้างวิสัยทัศน์ และเป้าหมายร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และมีความชัดเจนในเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียนไปสู่การมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชีระ รุญเจริญ (2553, หน้า 69); พิศุทธิ์ กิตติศิรวัชรพันธุ์ (2556, หน้า 26) และสมใจ ปิตุโส (2556, หน้า 52) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีความสำคัญอย่างยิ่งผู้บริหารควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วางแผนพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ โดยให้งานวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา อีกทั้งยังส่งเสริมให้ผู้บริหารปฏิบัติตามเป้าหมายได้สำเร็จ ดังนั้นปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ จึงส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ นริศ สวัสดิ์ (2550, บทคัดย่อ); สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551, หน้า 206) และ กมล ทรายชู (2553, หน้า 7-10) พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ มีอิทธิพลและส่งผลทางตรง ต่อประสิทธิผลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ปาริชาติ ไนต์สุภา (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อการมีประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่ามี 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านสมรรถนะองค์กร ปัจจัยด้านการจัด กระบวนการเรียนรู้ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ และปัจจัยด้านบรรยากาศของ โรงเรียน

นอกจากปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนแล้ว วรนุช เนตรพิศาลวานิช (2538 อ้างถึงใน บงกช คุณผล, 2552, หน้า 10) ยังได้กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์กรเป็นเครื่องช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กรได้หลายประการ 1) วัฒนธรรมองค์กรช่วยกำหนดบทบาทขององค์กรให้แตกต่างจากองค์กรอื่นๆ 2) วัฒนธรรมองค์กรช่วยเสริมความผูกพันในหมู่สมาชิกในองค์กร 3) วัฒนธรรมองค์กรช่วยเพิ่มเสถียรภาพขององค์กร 4) วัฒนธรรมองค์กรเป็นระเบียบแบบแผนให้สมาชิกในองค์กรทราบถึงแนวปฏิบัติ 5) วัฒนธรรมองค์กรเป็นตัวความสำคัญสำหรับความสำเร็จในการบริหารและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กร ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภิต ม่วงทอง (2553, หน้า 12); บุญเหลือ ทาโธสง (2557, บทคัดย่อ) และสิรินาถ แวงสง่า (2557, หน้า 166) ได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กรเป็นปัจจัยสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน นอกจากนี้ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กรที่มีอิทธิพลส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนแล้ว สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551, หน้า 138); ปาริชาติ ไนต์สุภา (2555, หน้า 167) ได้กล่าวถึง

ความสำคัญของปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียนว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Thapa A. et. Al. (2012, p. 2) กล่าวถึงความสำคัญของปัจจัยด้านบรรยากาศว่า บรรยากาศทางทางบวกถือเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนและมีประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งด้านผลผลิต กระบวนการผลิต และความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภิต ม่วงทอง (2553, หน้า 12); ปาริชาติ ไนตสุภา (2555, บทคัดย่อ); บุญเหลือ ทาไชยสง (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัย ศิริพร โงนสาย (2552, หน้า 51) พบว่า บรรยากาศของโรงเรียนแบบเปิด และแบบผูกพันส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้

นอกจากปัจจัยด้านบรรยากาศ ยังมีอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและประสิทธิผลของโรงเรียน นั่นคือ ปัจจัยด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพราะการจัดการกระบวนการเรียนรู้ถือเป็นหน้าที่สำคัญของครูเพื่อสร้างกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาผู้เรียน และมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคโลกาภิวัตน์ โดยมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยครูต้องแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อนำมาปรับปรุง พัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ไปสู่ปลายทางที่กำหนด จัดกิจกรรมตามความถนัดของผู้เรียน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน และครูเอง และเกิดประสิทธิผลของโรงเรียนตามมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ ไนตสุภา (2555, หน้า บทคัดย่อ); อภิญา ใจมีศักดิ์ (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่าปัจจัยด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

ตัวแปรผลที่เป็นตัวแปรแฝงภายใน คือ ประสิทธิภาพของโรงเรียน พบว่าประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ความพึงพอใจในงานของบุคลากร 3) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน 4) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก สอดคล้องกับแนวคิด ของ วาโร เฟ็งสวัสดิ์ (2549, หน้า 47); ศราวุธ บรอนฮีมี (2550, หน้า 70); สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551, หน้า 11); พงษ์ศักดิ์ กาบขาว (2553, หน้า 47) ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน หมายถึง ความสำเร็จ ระดับความสำเร็จ หรือการบรรลุวัตถุประสงค์ ที่เกิดจากผู้บริหาร และบุคลากรร่วมกันทำงานตามวัตถุประสงค์ หรือ

เป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งในด้านผลผลิต ผลลัพธ์ ตลอดจนผลกระทบ จนสามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สามารถพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอก และสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี การพัฒนาบุคลากร ความสามัคคีและความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร

ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการมีประสิทธิผลของโรงเรียนทั้ง 4 ปัจจัย และ ตัวแปรสังเกตได้ 16 ตัวแปร จึงเปรียบเสมือนแนวทางที่ผู้บริหารจะนำไปบริหารจัดการในโรงเรียน เกิดประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน และเกิดประสิทธิผลของโรงเรียน

2. รูปแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รูปแบบมีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 76.31 และไม่มีค่านัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.94$ $df = 98$) ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) = 0.00 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) = 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) = 0.97 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงว่ารูปแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณารูปแบบดังกล่าว พบว่า

2.1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ มีอิทธิพลทางตรง และทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ -0.48 และมีค่าอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน เท่ากับ 0.61 และยังส่งผ่านปัจจัยด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.32 เนื่องจากผู้บริหารต้องนำความรู้ความสามารถจากแนวคิด วิธีการ มาใช้ในการวางแผนในการปฏิบัติการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทหน้าที่ โดยการโน้มน้าว สร้างแรงจูงใจ ชี้แนะให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ครูมีพฤติกรรมที่สร้างสรรค์นวัตกรรมทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกเพื่อให้เกิดเทคนิคกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและครู ผู้บริหารต้องสร้างบรรยากาศที่น่าไว้วางใจ ความผูกพันความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพครู ให้มีความก้าวหน้า และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ อันจะนำไปสู่การมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และเกิด

ประสิทธิผลของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551, หน้า 206) ได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อบรรยากาศโรงเรียน และส่งผลทางอ้อมต่อการบริหารจัดการเรียนรู้ มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ .01 และและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญจันทร์ สีสันต์ (2554, หน้า 52) ได้ศึกษาการพัฒนาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้โรงเรียนในฝัน ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำองค์การมีผลอิทธิพลทางตรงต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อบรรยากาศขององค์การ ทศพล จันทนราช (2554, หน้า 11) ได้ศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อบรรยากาศโรงเรียนที่เน้นวิชาการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ โฉมสุภา (2555, หน้า 240-241) ศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผ่านปัจจัยกระบวนการเรียนรู้ มีค่าสัมประสิทธิ์ของอิทธิพลเท่ากับ .01 และปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทางวิชาการยังมีอิทธิพลส่งผ่านปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน

2.2 ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร มีอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.92 และมีค่าอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียนเท่ากับ 0.38 ปัจจัยด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.22 ทั้งนี้เพราะการกำหนดค่านิยม ความเชื่อร่วมกันของคนในองค์กร เป็นการกำหนดพฤติกรรมการทำงานของสมาชิกในโรงเรียนเพื่อสร้างจุดประสงค์ร่วมกัน โดยมีการไว้วางใจกัน ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ตลอดจนมีความเชื่ออาทรต่อกันของสมาชิกในโรงเรียน ทำให้บรรยากาศ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีความน่าเชื่อถือ เคารพซึ่งกันและกัน ตลอดจนมีความผูกพันกันอย่างมีมิตรภาพ ทำให้ครูสามารถจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนการสอนอันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดทักษะการคิด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีทำให้โรงเรียนเกิดประสิทธิผลต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเหลือ ทาโธสง (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของ
โรงเรียนผ่านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง บรรยากาศโรงเรียน และความผูกพันขององค์กร

2.3 ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน มีอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม
ต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีค่าอิทธิพลทางตรง เท่ากับ -0.18 และ ค่าอิทธิพล
ทางอ้อมโดยส่งผ่านปัจจัยด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ เท่ากับ 0.57 ทั้งนี้เพราะ
สภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ส่งผลให้บุคลากรในโรงเรียน มีพฤติกรรมของที่
เปลี่ยนแปลงได้ เช่น การที่ผู้บริหารสร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนในทางวิชาการ และ
ผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์ทางบวก ระหว่างครูและนักเรียน มีการสร้างความไว้วางใจ เอื้ออาทร
ให้การสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของครูในการจัดการเรียนการสอน เอื้ออำนวย
ความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของครู ก็จะทำให้ครูมีการพัฒนาตนเอง ปฏิบัติหน้าที่อย่าง
เต็มศักยภาพ ส่งผลผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และประสบความสำเร็จได้ ทำให้โรงเรียนมี
ประสิทธิผลต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551, หน้า 195) ได้
ศึกษาปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศของ
โรงเรียน มีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านปัจจัยด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีค่าสัมประสิทธิ์
อิทธิพลเท่ากับ $.07$ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ ไนต์สุภา (2555, บทคัดย่อ)
ศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าปัจจัยที่มี
อิทธิพลทางอ้อมต่อการมีประสิทธิผลของโรงเรียนคือ ปัจจัยสมรรถนะองค์กรส่งผ่านปัจจัย
ด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ กับปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน ปัจจัยภาวะผู้นำทาง
วิชาการที่ส่งผ่านปัจจัยกระบวนการเรียนรู้กับปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน และปัจจัย
บรรยากาศโรงเรียนส่งผ่านปัจจัยด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้

2.4 ปัจจัยด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผล
ของโรงเรียน มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.71 เพราะว่าการจัดการเรียนการสอนที่ดีของครู การ
จัดการกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีกิจกรรมที่เน้นทักษะ
ในการพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน และจัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อผู้เรียนทำให้
ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเกิดกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และมุ่งหวัง
ประโยชน์แก่ผู้เรียน จะนำมาซึ่งความสำเร็จ ทำให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทำให้

ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางเรียนที่ดีขึ้น นำไปสู่การมีประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ ไนต์สุภา (2555, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน เรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยสมรรถนะองค์กร ปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียนและปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อภิญา ใจมีภักดิ์ (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 ที่ได้สรุปผลและอภิปรายผลมาแล้วนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะ เพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์และเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และทุกองค์ประกอบมีอิทธิพลรวมต่อการมีประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้เป็นกรอบสำหรับการวางแผนเพื่อการพัฒนาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 ให้เกิดประสิทธิผลได้ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางจึงควรนำปัจจัยสาเหตุเหล่านี้ไปกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผล

1.2 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่มีอิทธิพลสูง คือ ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การ รองลงไปคือ ปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้น การสร้างวัฒนธรรมองค์การจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรให้ความสนใจโดยเฉพาะเรื่องความเอื้ออาทร ความไว้วางใจ และการยอมรับขององค์กร สร้างความเชื่อมั่น ทศนคติระหว่างผู้บริหารกับครูในทางที่ดี กำหนดพฤติกรรมขององค์กรให้เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อม บริบทของโรงเรียน ตลอดจนการพัฒนาการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนต่อไป

1.3 เมื่อพิจารณาปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการแม้จะส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมีค่าอิทธิพลทางลบ แต่ส่งผลทางอ้อมผ่านปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียนสูง ดังนั้น จึงควรกำหนดรูปแบบในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่จะนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องพัฒนาให้มีอิทธิพลผ่านการจัดบรรยากาศของโรงเรียน

1.4 ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน มีอิทธิพลทางตรง และทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ดังนั้น ควรสร้างและปรับปรุงบรรยากาศของโรงเรียนให้เกิดความพึงพอใจ และตรงกับความต้องการของผู้ปฏิบัติงานโดยมีการให้ความเป็นกันเอง และสร้างความไว้วางใจ ให้ยอมรับซึ่งกันและกัน สร้างความอบอุ่นอันเป็นมิตรภาพอันดี ผู้บริหารเอาใจใส่ดูแลบุคลากร ทำให้บุคลากรเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ และผูกพันต่อสถานศึกษา เพื่อนำโรงเรียนไปสู่การมีประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และการบริหารศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรพัฒนารูปแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดหน่วยงานอื่น และขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันตามบริบทของตนเองเพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่เป็นภาพรวม สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพนำสู่การมีประสิทธิผลของโรงเรียน

2.2 ควรมีการวิจัย โดยนำปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์การ ไปศึกษาภาพรวมในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันเนื่องจากมีอิทธิพลต่อการมีประสิทธิผลของโรงเรียนสูงที่สุด

2.3 ควรมีการศึกษา ปัจจัยด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ว่ามีปัจจัยสาเหตุใดที่ส่งผลให้การจัดกระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2.4 ควรทำการเปรียบเทียบประเด็นเดียวกัน ระหว่างโรงเรียนรัฐ กับเอกชน เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาพัฒนา ปรับปรุงองค์ประกอบด้านต่างๆ ผลที่ได้จะเป็นแนวทางให้หน่วยงานเหล่านั้นพัฒนาตนเอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร